

Öfra Måsareds torp och stugor.

Det allra äldsta namnet på torp eller boningsställe, som ej var gård bebodd av åbo, torde finnas här. I avskriften på 1569 års Landebook uppräknas bland prästens tillhörigheter följande: "End en liden Haffue ved naffn Smedelt som prästen haffuir sin Hest udi". Denna anteckning torde vara orsak till att då Storskifte skedde å Prästgårdens, L. Drängsereds och Skogsgårds ägor, vilket skedde omkr. 1828 kartlade lantmätaren även ägor tillhörande Måsared och Axet belägna på två till tre km. avstånd från Prästgården. Häri ingick även torpet Smetilt u. övra Måsared. På lantmäterikontoret finns karta över detta skifte och denna visar ett boningshus, beläget på en plats förf. ej känt till förut, vilken ligger nära en utgrävning i en backsluttning vilken av äldre pers. sades ha varit en smedja. Någon smed hade man inte något att berätta om, förklarligt nog, då han torde ha levat omkr. 400 år tidigare. Nära intill samma plats finnes en nedrasad, förut välvd., potatiskällare. På samma plats finnes diverse träd, gamla aplar, lind, ask, syren m. m. men de bara fanns där, från vilken tid visste ingen.

År 1861 förrättades laga skifte i Måsareds by och även då framfördes muntligen krav på Smethults lycka från prästerligt håll, dock utan framgång. Den nu upprättade kartan visar, att bebyggelsen har ett annat läge än ett trettioårligt tidigare, nu intill den sockneväg som byggts i början av seklet. Av karta och hävdeförteckning framgår, att före skiftet har större delen av Smedhustorpets lycka, som den kallas i handlingarna, tillhört övra Måsared, medan en mindre del, då såväl som nu åker, har tillhört övra och yttra Måsared gemensamt. Det torde vara denna del, liggande åt Prästgårdens håll, som varit prästens hage. Förmodligen är det väl blott ett tillfälligt löfte av åbon till prästen som skrivits in i Landeboken. Jämför uppgifter i Hallands Historia av Dr. Sandklev att skogsbönderna i Himle härad lovat skänka näver till klostergodset vid ett tillfälle och att detta skrevs in som en årlig skatt.

Innan uppräkningsen av innehavarna börjar vill jag påpeka att för tiden före 1801, den tid då husförhörslängder saknas med ett par obetydliga undantag, kan personer ha levat hela, eller största delen av sitt liv utan möjlighet till indentifiering i kyrkoboken.

Den förste innehavaren av torpet eller stugan som kan spåras i böckerna torde vara Bengt Gudmundsson f. 1733 och s. till Gudmund i L. Gässelia. H. Kerstin Olofsd. var f. 19 obekant var. De var åboar i L. Gässelia från vigseln 55 till 62 då sista anteckning där förekommer. I 1775 års husf.längd inskrivas de i Backestuga i ö. Måsared och 91 dör h. på Måsareds torp. År 97 afled i Hylte gl. Bengt G.s från Måsareds torp.

År 1794 födes ett barn i Stugan vid öfra Måsared. Fader var Nils Bengtsson f. 77 obekant var. Moder Anna, f. 70, var dotter till åb. Lars Ambjörnsson, i Kammarebo. Nils dog redan 96 av Bröstfeber. Anna fick ännu ett barn efter några mån. Om barnens öden se Nybygget Anders lycka i Kammarebo. År 1800 gifte Anna sig med Johannes Svensson f. 72 och s. till torp. Sven Jönsson på Björnön u. Elmed. Fam. fl. till nämnda torp före maj 02.

Från Hede i Askome hade år 1788 inflyttat till Dämnhult "ägta Folcken" Arvid Magnusson och Catharina Svensd. med en d. I Dämh. föddes tre barn varefter fam. flyttat till "Öfra Måsareds Torp" omkr. 1804. Arvid var f. 1751 och h. 53 obekant var. H. dog av lungrot 1810 och påföljande år gifte Arvid om sig med pig. Anna Bengtsd. fr. Yered i Krogered f. 1767. En s. Emanuel blev båtsman, de övriga utfl.

Arvid dog 1827 och Anna dog i Stugan Sjöbol 46. Nämnde Emanuel utfl. till Yered men år 26 skrives: "Emanuel i åparp. Brukare".

Förre Åbon Jöns Gunnarsson inskrives år 38. Han hade varit åbo i y. Måsared fr. 29 efter att ha varit torpare på Vasen u. byn. H. Christina Svensd. och en son, Johannes, medföljde. Denne blev så småningom åbo i Sjöbol och hamnade till sist i backstuga, Bjärstugan u. Axet. Jöns dog av vådaskott 41, och änkan fl. till intilliggande Backstuga. Se Töringalyckan nedan.

Från Åsebol kommer år 45 f. d. åbon å 1/6 mtl. Bengt Arvidsson, f. 1794 son till Arvid Ingelsson på Bökstorps torp. H. Maja Lena, f. 96, i dopet Maria Magdalena, var d. till åb. Anders Bengtsson i gården. Makarna hade tre barn, s. Anders som blev ägare till 3/32 mtl. i y. Måsared men som senare övertog torpet. En d. Anna, f. 25, dog av rödsot 49 och en s. Johannes blev åbo å 1/8 mtl. i y. Måsared, kallat Ryahuset. Bengt dog av hetsig feber 46. Enkan dog 64.

Sonen Anders Bengtsson, f. 21, hade möjligen kommit på obestånd i samband med lantmäteri i Måsared. Han hade utfl. till Skrea år 47, återkommit till förs. 59, blivit hem.äg. å 3/32, gift sig år 60 med pig. Christina Olsd. f. 23, d. till åbon Olof Simonsson i Baskered. Makarna hade fått två barn innan de år 66 inskrivs som torpare å Smethult. Ett barn föddes under torpvistelsen varefter fam. flyttade till torpet Bökåsen i gården år 74.

Gårdens arrendator, Bengt Jonsson, hade en d. Johanna Beata, f. 52, som utfl. till Holm år 73 och gifte sig där med Erik Larsson f. 46 i Snöstorp. Dessa infl. på Smethult år 76 med en d. som dog 77. Två döttrar föddes vilka båda utvandrade till Amerika 92 och 98. Men dessförinnan hade fam. flyttat till ett hemman i y. Måsared 3/32 år 88 som ägdes av ovann. Bengt Jonsson. Makarna återfinnes å torpet eller huset Ljungslätt i Sjöbol 99—1914. Erik Larsson hade utvandrat till Amerika år 1881 och återkom 1911. Torpets historia är härmed slut.

Källa Artur Johansson: Drängsereds torp och stugor, Hembygdsboken 1972

För att spara på utrymme har sekeltalen ej upprepats, t.ex. 1709 26 34 1801 07 11 o.s.v. detta i enlighet med kyrkobokföringen. Stavningen har följt nämnda bokföring, t.ex. Axed = Axet; Elmed = Älmö; Eskhult = Äskhult; enka = änka, m.fl. Förkortningar har använts, såsom d = dotter, döttrar; s = son, söner; gl = gammal; h = hustru; hem.eg. = hemmansägare; åbo = åbo, åbon. (Åborätt är här ständig och ärftlig besittningsrätt till jordbruksfastighet på vissa villkor, men ej äganderätt, vilken så småningom förvärvades genom köp, och då blev åbon hem. äg.)